

Knjižničarka v vlogi koordinatorice poučevanja slovenščine kot drugega/tujega jezika

Librarian in the Role of
Coordinator of Teaching Slovene
as a Second/Foreign Language

Jerneja Stoviček

UDK 373.3:811.163.6

Izvleček

V prispevku je na začetku na kratko predstavljen problem slovenščine kot drugega/tujega jezika v osnovni šoli in z vidika učenca priseljenca njegovo nezadostno reševanje na sistemski ravni. Slednje posamezne šole, ki so temu problemu bolj izpostavljene, sili v iskanje lastnih inovativnih rešitev in možnosti. Eno takih rešitev je leta 2016 predstavljalo trimesečno sodelovanje OŠ Zalog z Oddelkom za slovenistiko Filozofske fakultete v Ljubljani, ki je kot primer dobre prakse predstavljeno v jedru tega prispevka.

Ključne besede:

slovenščina kot drugi/tuji jezik, osnovna šola, učenci tujci, učenci priseljenci, Filozofska fakulteta v Ljubljani, študenti, sodelovanje po vertikali

Keywords:

Slovene as a second/foreign language, elementary school, foreign pupils, immigrant pupils, Faculty of Arts in Ljubljana, students, vertical collaboration

Abstract

The article's introduction briefly presents the problem of Slovene as a second/foreign language in elementary school and how it is being inadequately addressed at the systemic level in the eyes of an immigrant pupil. This has forced individual schools that are more burdened by this problem to find their own innovative solutions and options. One such solution was the three-month collaboration in 2016 between Zalog Elementary School and the Department of Slovene Studies at the Faculty of Arts in Ljubljana, which is presented in the body of this article as an example of good practice.

Osnovna šola Zalog je ena tistih ljubljanskih osnovnih šol, ki jih obiskuje veliko učencev iz bivših jugoslovanskih republik oz. takih, ki jih na ozemlje bivše Jugoslavije vežejo družinske in širše sorodstvene vezi.

SLOVENŠČINA KOT DRUGI/ TUJI JEZIK NA OŠ ZALOG

Osnovna šola Zalog je ena tistih ljubljanskih osnovnih šol, ki jih obiskuje veliko učencev iz bivših jugoslovanskih republik oz. takih, ki jih na ozemlje bivše Jugoslavije vežejo družinske in širše sorodstvene vezi. V grobem jih lahko delimo na tiste, ki so iz izvorne države komaj prišli in imajo zato status učenca tujca z vsemi pripadajočimi prilagoditvami (ZOsn, 10., 64. in 69. člen; Pravilnik, 15. in 28. člen), ter tiste, ki so pri nas že nekaj časa in statusa tujca nimajo več. Prvi se na naše okolje šele privajajo in se slovenščine učijo na novo, drugi pa naj bi slovenščino kot enega temeljnih dejavnikov integracije že znali in naj dodatnega pouka v tem smislu ne bi več potrebovali. Vendarle pa je to, vsaj kar zadeva znanje slovenskega jezika, zelo poenostavljena predstava, ki jo vsiljuje sistem. Natančnejša analiza namreč hitro po-

kaže precej drugačno sliko, saj učenci, ki so pri nas dalj časa, slovenščino govorno, za potrebe vsakdanjega sporazumevanja, sicer res bolj ali manj obvladajo, težava pa nastane, ko se morajo izkazati z določenim pisnim izdelkom ali razumevanjem zahtevnejših besedil. Na tej ravni je njihovo znanje slovenščine po navadi še vedno nezadostno, in če se ga ne ustrezno nadgradi, bo funkcionalna pismenost takega učenca na dolgi rok ostala vprašljiva. Pri urejanju opisane problematike na sistemski ravni se tako zdi, da se pozablja predvsem dvoje: prvič, da je »učenje jezika /.../ dolgotrajen in načrtovan proces«, in drugič, da se »poučevanje drugega jezika kot jezika okolja /.../ razlikuje od poučevanja prvega jezika in tujega jezika« (Knez, 2020, str. 30).

SODELOVANJE Z ODDELKOM ZA SLOVENISTIKO FF V LJUBLJANI

Prošnja za pomoč

Na podlagi opisanega spoznanja, in ker sem se nekajkrat približe srečala s problematiko teh učencev, predvsem z njihovimi stiskami zaradi neznanja oz. neustreznega znanja slovenščine, sem se konec januarja 2016 odločila, da bom zanje v okviru knjižnice skušala nekaj narediti. Obrnila sem se na profesorja dr. Marka Stabeja z Oddelka za slovenistiko Filozofske fakultete v Ljubljani, mu na kratko predstavila problematiko učencev tujcev in kmalu dobila prijeten odziv s sporočilom, da nam bodo na tem področju skušali po svojih najboljših močeh pomagati. Ker je to bilo ravno v času, ko se je začel drugi semester študijskega leta, je bilo sodelovanje z našo šolo umeščeno v okvir predmeta poučevanje slovenščine kot tujega jezika v 2. letniku magistrskega študija slovenistike pri prof. dr. Nataši Pirih Svetini.

Prvi stik

Prof. dr. Nataša Pirih Svetina nas je obiskala februarja. Predlagala je uvodno srečanje, ki bi se ga udeležili učenci, ki rabijo pomoč, njihovi starši ter študentke, ki bodo v okviru njenega predmeta pripravljene sodelovati. Koordinacijo v zvezi s tem sem na šoli prevzela jaz in tako smo začeli. Najprej sem od učiteljev pridobila podatke o učencih, ki bi potrebovali tovrstno

UČIMO SE SLOVENSKO

Na OŠ Zalog bo v sodelovanju s Centrom za slovenščino kot drugi in tuji jezik s Filozofske fakultete v Ljubljani začel teči manjši projekt, v okviru katerega staršem in njihovim otrokom, ki so prišli od drugod in njihov materni jezik ni slovenščina, nudimo dodatne **BREZPLAČNE** ure za učenje slovenščine. Za otroke se bodo brezplačne ure, ki jih bo nudil projekt, izvajale kot učna pomoč v okviru šole, za odrasle pa, če bo dovolj prijav, v obliki tečaja.

Predstavitve projekta bo potekala v četrtek, 3. marca 2016, ob 16.00 v prostorih šole (v katerem prostoru šole, bo določeno naknadno glede na število udeležencev). Dr. Nataša Pirih-Svetina s študenti bo projekt najprej predstavila, potem pa bo posebej za odrasle in posebej za otroke izvedena **učna ura**, v okviru katere se boste seznanili z načinom dela in se potem tudi odločili, ali boste v projektu sodelovali ali ne.

Če boste glede povedanega rabili še kakšne dodatne informacije, se lahko na šoli zmeraj obrnete na koordinatrico projekta, knjižničarko Jernejo Stoviček (tel.: 01/547-32-41, e-mail: jerneja.stovicek@guest.arnes.si).

Za uspešno predstavitev projekta potrebujemo Vašo evidenčno prijavo, s katero potrjujete, da se boste predstavitve zanesljivo udeležili.

Ljubljana, 25. 2. 2016

Jerneja Stoviček
Koordinatorica projekta

Slika 1: Priloga vabila

Učenci, ki so pri nas dalj časa, slovenščino govorno, za potrebe vsakdanjega sporazumevanja, sicer res bolj ali manj obvladajo, težava pa nastane, ko se morajo izkazati z določenim pisnim izdelkom ali razumevanjem zahtevnejših besedil.

učno pomoč, nato sem o vsem obvestila njihove starše ter jih posebej za to, da jim stvari predstavim, povabila v šolo. Zavedala sem se namreč, da pri vabljenju osebni pristop pomeni mnogo več kot samo listek z napisanim vabilom.

Sodelovanje

Tretjega marca 2016 smo v popoldanskih urah tako na šoli imeli dogovorjeno skupno srečanje naših učencev in njihovih staršev s prof. dr. Natašo Pirih Svetina in njenimi študentkami. Učencev je bilo 27, študentk 17. Srečanje je bilo zelo prijetno, za kar je s svojo dobro voljo in neposrednostjo po eni strani poskrbela profesorica, po drugi strani pa študentke, ki so takoj po uvodnem delu pristopile k učencem in njihovim staršem ter jih zapletle v sproščen pogovor. Medtem je po prostoru krožil list papirja s tabelo, v katero je vsaka študentka vpisala ime in priimek svojega bodočega učenca, lahko tudi dveh ali treh, termin izvajanja učne ure ter stike njihovih staršev, kar je pomenilo, da za njihovo medsebojno komuniciranje (npr. morebitne odsotnosti ipd.) ne bo potrebna šola kot posrednik, ampak se bodo o vsem dogovarjali sami. Študentke so nato učence odpeljale v učilnico na prvo učno uro, kjer so se z njimi s pomočjo Slike jezika¹ igrale različne igre, dve izmed njih pa sta v drugi učilnici na podoben način poskrbeli za starše. Slednje je bilo podlaga za to, da so se na šoli poleg dodatnih ur slovenščine za učence začele izvajati tudi ure slovenščine za starše, in sicer dvakrat tedensko v obliki začetnega in nadaljevalnega tečaja. Srečanje je izzvenelo v resnično sproščenem vzdušju in dobrem počutju vseh udeležencev.

Nastopil je čas realizacije načrtovanega. Ob prvem obisku na šoli se je vsaka študentka najprej oglasila v knjižnici, kjer je dobila vse potrebne informacije za izvajanje učnih ur (učilnica za poučevanje, prevzem ključev, možnost fotokopiranja, izposoje gradiv itd.), pokazali smo ji, kje učenca/-e prevzame in kam ga/jih po končani uri odpelje, seznanili pa smo jih tudi z možnostjo vzpostavitve stika z

¹ Slika jezika: slikovno gradivo za poučevanje slovenščine kot drugega/tujega jezika. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2013.

učitelji posameznih učencev. Po prvem obisku na šoli so bile študentke pri izvajanju učnih ur povsem samostojne.

Tako je poučevanje slovenščine kot drugega jezika za učence in starše na šoli teklo od začetka marca do konca maja 2016. Za učence je bilo skupno izvedenih 179 pedagoških ur, za starše 22. Tečaja za starše, začetnega in nadaljevalnega, se je udeležilo skupaj 18 staršev, pri čemer je njihova udeležba zaradi izmenskega delovnega časa v službi zelo nihala. Kljub temu so prihajali, kolikor je bilo mogoče redno.

Zaključek uspešnega sodelovanja

D drugega junija 2016 smo v popoldanskem času ob nekaj prigrizka in obilo dobre volje izvedli zaključek našega sodelovanja. Potekal je v dobrem razpoloženju, in kot je bilo razbrati, so bili z izpeljanim zelo zadovoljni prav vsi udeleženci. Na koncu je vsak učenec svoji učiteljici študentki izročil majhno presenečenje in se s tem simbolično zahvalil za vse brezplačne ure in trud, ki ga je vložila vanj. Kasneje smo se vsaki od študentk zahvalili tudi kot šola, in sicer z izdajo potrdila o opravljenem prostovoljnem delu v obliki učne pomoči in podpornega pouka slovenščine.

Odzivi udeležencev sodelovanja

Kot je bilo že omenjeno, je sodelovanje potekalo v okviru predmeta poučevanje slovenščine kot tujega jezika v 2. letniku magistrskega študija slovenistike, zaradi česar so študentke na koncu izdelale tudi poročilo s končno refleksijo o opravljenem delu. Iz poročil je bilo razbrati, da so se na dodatnih urah slovenščine učenci dobro počutili, da so radi sodelovali in da so se teh ur tudi zelo veselili. To je bilo med drugim zaznati tudi v pogovorih z učenci in njihovimi starši na šoli. Za študentke je bila to večinoma nova izkušnja, saj so, kot so zapisale nekatere, prakso dotlej opravljale večinoma na srednjih šolah in z učenci, katerih materni jezik je slovenščina, medtem ko z osnovnošolci, ki jim slovenščina predstavlja drugi jezik, in v okviru tega še z mlajšimi učenci razredne stopnje, niso imele izkušenj. Tiste, ki so poučevale dva ali pa celo kakega učenca več, so se poleg tega srečale tudi z izzivom sočasnega prilaganja učnega procesa različnim starostnim

stopnjam učencev in njihovem različnem znanju slovenščine. Vse pa so na koncu zapisale, da so za to svojo izkušnjo hvaležne, saj so po eni strani za učence naredile nekaj dobrega, po drugi strani pa tudi same ob delu z njimi ogromno pridobile in se novega naučile. Poudarile so tudi, da bi bilo treba s tovrstno obli-

ko sodelovanja v prihodnje nadaljevati oz. v študij vnesti čim več tovrstne prakse. Da so se tudi starši na tečaju slovenščine počutili dobro, je med drugim pokazal čas, saj so se še dolgo po zaključku našega sodelovanja vrstili telefonski klici z vprašanji, ali na šoli še izvajamo tečaj slovenščine za starše. Podobno je bilo z učitelji, ki so me kot koordinatorico še kako leto ali dve spraševali, ali bomo s to obliko sodelovanja nadaljevali. Dejstvo namreč ostaja, da so priseljeni učenci do dodatnih ur slovenščine v osnovni šoli, sistemsko gledano, upravičeni le toliko časa, dokler imajo status tujca, to pomeni leto ali morda nekaj več, po izgubi tega statusa pa so, jezikovno gledano, prepuščeni sami sebi oz. se z njihovim pomanjkljivim znanjem slovenščine ubadajo predvsem učitelji oz. šola. Posledica tega je pogosto žalostno dejstvo, da ti učenci na koncu niso pismeni v prav nobenem jeziku, ne v svojem maternem niti ne v našem slovenskem. Vemo pa, da je »dobro znanje jezika okolja oz. učnega jezika /.../ prvi pogoj za uspešno šolanje in vključevanje vsakega posameznika v družbo.« (Knez, 2020, str. 4) ●

Slika 2: Nagovor pomočnika ravnatelja ob zaključku srečanj

Slika 3: Skupinska fotografija ob zaključku

Viri in literatura

Zakon o osnovni šoli (ZOsn), 10., 64. in 69. člen.
Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli, 15. in 28. člen.

Mihaela Knez, Matej Klemen, Damjana Kern, Katja Kralj (2020). *Učni načrt. Program osnovna šola.*

Začetni pouk slovenščine za učence priseljence.

Prvo vzgojno-izobraževalno obdobje. [Elektronski vir]. 120–180 ur. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Str. 4. Dostopno na: Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik (centerslo.si).

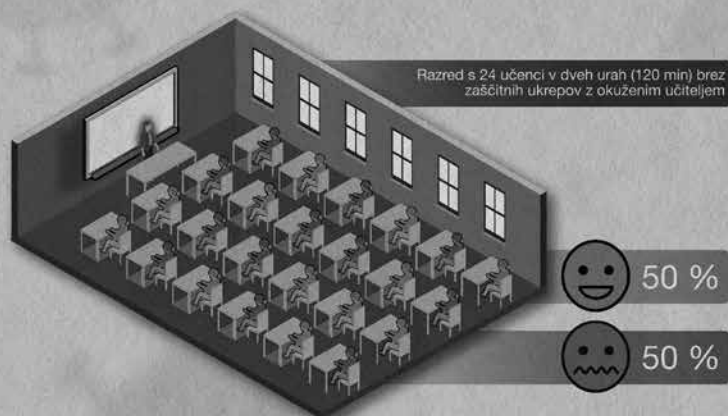
MAG. JERNEJA STOVIČEK, univ. dipl. kom., zaposlena na Osnovni šoli Zalog.

Naslov: Osnovna šola Zalog, Cerutova ulica 7, 1000 Ljubljana

E-naslov: jerneja.stovicek@guest.arnes.si

NALEZLJIVE BOLEZNI IN NJIHOVO ŠIRJENJE V RAZREDU

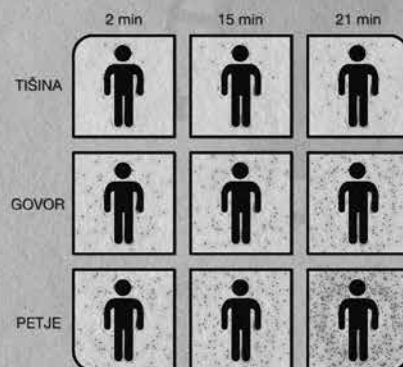
Vpliv izbranih zaščitnih ukrepov na primeru epidemije virusa SARS-CoV-2.

Šole prispevajo približno 6% izbruhov virusa SARS-CoV-19.

Prenos virusa je **različen**, glede na prenašalca/ko - učitelj/ica oz. učenec/ka.

Možnost prenosa okužbe lahko močno zmanjšamo z **rednim prezračevanjem prostorov** in **pravičnim nošenjem zaščitnih obraznih mask**.

Razprševanje aerosolov pri govoru.

